

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాండే

॥ షట్షష్ఠితమః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ షట్షష్టితమః సర్గః ॥

రాజార్థం కౌసల్యాయా విలాపస్తత్కర్తృకం కైకేయ్యా భర్తృనం మంత్రిభీ
రాజ్ఞః శవస్య తైలపూర్ణే కటాహే స్థాపనం విలాపోఽయోధ్యాపుర్యాః
శ్రీహీనతా పురవాసినాం శోకశ్చ

తమగ్నిమివ సంశాంతమంబుహీనమివార్ణవం |
గతప్రభమివాదిత్యం స్వర్గస్థం ప్రేక్ష్య భూమిపం || 2.66.1 ||

కౌసల్యా బాష్పపూర్ణాక్షీ వివిధం శోకకర్శితా |
ఉపగృహ్య శిరో రాజ్ఞః కైకేయాం ప్రత్యభాషత || 2.66.2 ||

సకామా భవ కైకేయి భుంక్ష్వ రాజ్యమకంటకం |
త్యక్త్వా రాజానమేకాగ్రా నృశంసే దుష్టచారిణి || 2.66.3 ||

విహాయ మాం గతో రామో భర్తా చ స్వర్గతో మమ |
విపథే సార్థహీనేవ నాహం జీవితుముత్సహే || 2.66.4 ||

భర్తారం తు పరిత్యజ్య కా స్త్రీ దైవతమాత్మనః |
ఇచ్ఛేజ్జీవితుమన్యత్ర కైకేయ్యాస్త్యక్తధర్మణః || 2.66.5 ||

న లుభో బుధ్యతే దోషాన్ కింపాకమివ భక్షయన్ |
కుజ్ఞానిమిత్తం కైకేయ్యా రాఘవాణాం కులం హతం || 2.66.6 ||

అనియోగే నియుక్తేన రాజ్ఞా రామం వివాసితం |
సభార్యం జనకః శ్రుత్వా పరితప్స్యత్యహం యథా || 2.66.7 ||

స మామనాథాం విధవాం నాద్య జానాతి ధార్మికః |
రామః కమలపత్రాక్షో జీవన్నాశమితో గతః || 2.66.8 ||

విదేహరాజస్య సుతా తథా చారుతపస్వినీ |
దుఃఖస్యానుచితా దుఃఖం వనే పర్యుద్విజిష్యతి || 2.66.9 ||

నదతాం భీమఘోషాణాం నిశాసు మృగపక్షిణాం |
నిశమ్యమానా సంత్రస్తా రాఘవం సంశ్రయిష్యతి || 2.66.10 ||

వృద్ధశ్చైవాల్పపుత్రశ్చ వైదేహీమనుచింతయన్ |
సోఽపి శోకసమావిష్టో నూనం త్యక్త్యతి జీవితం || 2.66.11 ||

సాహమద్వైవ దిష్టాంతం గమిష్యామి పతివ్రతా |
ఇదం శరీరమాలింగ్య ప్రవేక్ష్యామి హుతాశనం || 2.66.12 ||

తాం తతః సంపరిష్వజ్య విలపంతీం తపస్వినీం |
వ్యపనిన్యుః సుదుఃఖార్తాం కౌసల్యాం వ్యావహారికాః || 2.66.13 ||

తైలద్రోణ్యాం తదామాత్యాః సంవేశ్య జగతీపతిం |
రాజ్ఞః సర్వాణ్యథాదిష్టాశ్చక్రుః కర్మాణ్యనంతరం || 2.66.14 ||

న తు సంకాలనం రాజ్ఞో వినా పుత్రేణ మంత్రిణః |
సర్వజ్ఞాః కర్తుమీషుస్తే తతో రక్షంతి భూమిపం || 2.66.15 ||

తైలద్రోణ్యాం శాయితం తం సచివైస్తు నరాధిపం |
హా మృతోఽయమితి జ్ఞాత్వా స్త్రియస్తాః పర్యదేవయన్ || 2.66.16 ||

బాహూనుచ్ఛ్రిత్య కృపణా నేత్రప్రసవణైర్ముఖైః |
రుదంత్యః శోకసంతప్తాః కృపణం పర్యదేవయన్ || 2.66.17 ||

హా మహారాజ రామేణ సంతతం ప్రియవాదినా |
విహీనాః సత్యసంధేన కిమర్థం విజహాసి నః || 2.66.18 ||

కైకేయ్యా దుష్టభావాయా రాఘవేణ వివర్జితాః |
కథం సపత్న్యా వత్స్యామః సమీపే విధవా వయం || 2.66.19 ||

స హి నాథః స చాస్మాకం తవ చ ప్రభురాత్మవాన్ |
వనం రామో గతః శ్రీమాన్ విహాయ నృపతిశ్రియం || 2.66.20 ||

త్వయా తేన చ వీరేణ వినా వ్యసనమోహితాః |
కథం వయం నివత్స్యామః కైకేయ్యా చ విదూషితాః || 2.66.21 ||

యయా చ రాజా రామశ్చ లక్ష్మణశ్చ మహాబలః |
సీతయా సహ సంత్యక్తాః సా కమన్యం న హాస్యతి || 2.66.22 ||

తా బాష్పేణ చ సంవీతాః శోకేన విపులేన చ |
వ్యచేష్టంత నిరానందా రాఘవస్య వరస్త్రియః || 2.66.23 ||

నిశా నక్షత్రహీనేవ స్త్రీవ భర్తృవివర్జితా |
పురీ నారాజతాయోధ్యా హీనా రాజ్ఞా మహాత్మనా || 2.66.24 ||

బాష్పపర్యాకులజనా హాహాభూతకులాంగనా |
శూన్యచత్వరవేశ్మాంతా న బభ్రాజ యథాపురం || 2.66.25 ||

గతే తు శోకాత్ త్రిదివం నరాధిపే
మహీతలస్థాసు నృపాంగనాసు చ |
నివృత్తచారః సహసా గతో రవిః
ప్రవృత్తచారా రజనీ హ్యుపస్థితా || 2.66.26 ||

ఋతే తు పుత్రాద్ దహనం మహీపతే -
ర్నారోచయంస్తే సుహృదః సమాగతాః |
ఇతీవ తస్మిన్ శయనే న్యవేశయన్
విచింత్య రాజానమచింత్యదర్శనం || 2.66.27 ||

గతప్రభా ద్యౌరివ భాస్కరం వినా
 వ్యపేతనక్షత్రగణేవ శర్వరీ ।
 పురీ బభాసే రహితా మహాత్మనా
 కంఠాస్త్రకంఠాకులమార్గచత్వరా ॥ 2.66.28 ॥

నరాశ్చ నార్యశ్చ సమేత్య సంఘశో
 విగర్హమాణా భరతస్య మాతరం ।
 తదా నగర్యాం నరదేవసంక్షయే
 బభూవురార్తా న చ శర్మ లేభిరే ॥ 2.66.29 ॥

॥ ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
 అయోధ్యాకాండే షట్టష్టితమః సర్గః ॥